

2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. Київ: Центр навчальної літератури, 2003. 316 с.
3. Леонтьев А. А. Педагогическое общение. Москва: Знание, 1979. 48 с.
4. Папуча М. В. Внутрішній світ людини та його становлення: наукова монографія. Ніжин: Видавець Лисенко М. М., 2011. 656 с.
5. Психологічний словник / авт.-уклад.: В. В. Синявський, О.П.Сергеєнкова; за ред. Н. А. Побірченко. Київ: Науковий світ, 2007. 336 с.
6. Український педагогічний словник / авт.-уклад. С. Гончаренко. Київ: Либідь, 1997. 376с.
7. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навч.посіб. 2-ге вид.доп. Київ: Академвидав, 2010. 456с.

References

1. Ball H. O. Oriientyry suchasnoho humanizmu. Kyiv, 2007. 170 s.
2. Vitvytska S. S. Osnovy pedahohiky vyshchoi shkoly: Metodychnyi posibnyk dlia studentiv mahistratury. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2003. 316 s.
3. Leontev A. A. Pedahohycheskoe obshchenye. Moskva: Znanye, 1979. 48 s.
4. Papucha M. V. Vnutrishnii svit liudyny ta yoho stanovlennia: naukova monohrafiia. Nizhyn: Vydavets Lysenko M. M., 2011. 656 s.
5. Psykholohichnyi slovnyk / avt.-uklad.: V. V. Syniavskiy, O.P.Serhieienkova; za red. N. A. Pobirchenko. Kyiv: Naukovyi svit, 2007. 336 s.
6. Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk / avt.-uklad. S. Honcharenko. Kyiv: Lybid, 1997. 376 s.
7. Fitsula M. M. Pedahohika vyshchoi shkoly: navch.posib. 2-he vyd.dop. Kyiv: Akademvydav, 2010. 456 s.

Одержано статтю: 9.11.2018

Прийнято до друку: 3.12.2018

УДК 373.2 : 796.011

DOI:10.15330/esu.14.141-146

Лариса Гаращенко,

кандидат педагогічних наук,

Київського університету імені Бориса Грінченка
(м. Київ, Україна)

Larusa Harashchenko,

Candidate of pedagogical sciences (PhD),

Borys Grinchenko Kyiv University
(Kyiv, Ukraine)

kapelka0104@ukr.net

УДОСКОНАЛЕННЯ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

IMPROVEMENT OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE EDUCATORS TO THE IMPLEMENTATION OF PHYSICAL EDUCATIONAL AND RECREATIONAL ACTIVITIES IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTION

У статті розглянуто деякі аспекти фахової підготовки бакалаврів дошкільної освіти до вирішення завдань фізкультурно-оздоровчого напрямку. Доведено, що організація навчально-пізнавальної діяльності базується на співпраці викладача зі студентами. Обґрунтовано доцільність використання інтерактивних методів навчання для якісного оволодіння майбутніми вихователями професійним досвідом у галузі фізичного виховання та оздоровлення дітей. Головну увагу зосереджено на розвитку їхньої активності та ініціативності. Розглянуто основи технології фахової підготовки на прикладі вивчення навчальної дисципліни “Методика фізичного виховання дітей дошкільного віку”.

Ключові слова: пріоритетність фізкультурно-оздоровчої роботи, пізнавальна діяльність, активність, співпраця, самостійна пошукова діяльність.

The study considered some aspects of professional training of bachelors of pre-school education to the decision of the problems of physical culture and recreation direction. Readiness of students to the physical and recreation work with children is a basis of professional training of pedagogical activity. Professional training is a basis on effective construction of the educational process, with ensuring a gradual transformation of cognitive activity in professional directed. Proved that organization of educational-cognitive activity based on cooperation of the teacher with the students. The main task of organizing cooperation is the development and professional development of each student. Expediency of using interactive teaching methods for quality mastering of future educators professional experience in the area of physical education and sanitation of children is considered. The main attention is focused on development their activity and initiative. Successful acquirement of students the content of the course largely depends from use of active teaching methods. Mechanisms for improving the quality of professional training bachelors of pre-school education is determined. The main mechanism of perfecting professional training is determined activization of students' educational activity, formation their desire to the independent choice of purpose, ability to assume responsibility by personal choice and its consequences. Acquirement professional experience of each student depends from activity of subjects of pedagogical process based on the interaction and motivation of the activity. The basic technology of professional training on the example of studying the discipline "Method of physical education of preschool children".

Key words: the priority of physical and recreation work, cognitive activity, activity, cooperation, independent search activity.

Постановка проблеми. Сучасна освіта акцентована на тому, щоб допомогти людині усвідомити і збагатити власне "Я", знайти своє місце і визначити соціальну роль у відносинах із зовнішнім світом, активізувати особистісне зростання. За такого підходу різноманітні засоби, методи, технології освіти не виступають самоціллю, а розглядаються у контексті одного з основних завдань освіти – забезпечити умови для саморозвитку особистості. Особистість з високим рівнем духовних надбань, світоглядними позиціями, гармонійно розвинена, яка здатна до постійного особистісного зростання та професійного самовдосконалення, є тією метою, на досягнення якої спрямована натеper система підготовки фахівців дошкільної освіти.

Зміна вимог, що висуваються сучасним суспільством до якості професійної підготовки педагогів дошкільного фаху і корегування самих цілей навчання вимагають оптимізації процесу набуття кожним студентом професійного досвіду. Підготовка фахівців до фізкультурно-оздоровчої діяльності постає однією з актуальних проблем розвитку вищої освіти сьогодення. Така підготовка передбачає усвідомлене та ціннісне ставлення педагогів дошкільного фаху до проблеми формування здоров'я дітей. Майбутні фахівці мають усвідомлювати, що фізична культура повинна входити до змісту дошкільної освіти і складати основу здоров'я, розвитку і виховання дитини. Звідси впливає необхідність розуміння, що фізичне виховання має свої специфічні відмітні особливості. Вони характеризують процес, що протікає за закономірностями діяльності, яка забезпечує упорядковане формування й удосконалення рухових умінь і навичок з оптимізацією розвитку фізичних якостей дитини, сукупність яких вирішальною мірою визначає її фізичну підготовку до життя. Готовність до фізкультурно-оздоровчої роботи становить базис фахової підготовки до педагогічної діяльності і потребує копітких пошуків у створенні цілісної ефективної системи цієї підготовки [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання порушеної проблеми. На підставі аналізу сучасних наукових досліджень (В. Андрущенко, І. Бех, О. Богініч, М. Конох, В. Кремень, О. Кучерявий, В. Луговий,

В. Огнев'юк, Ю. Рашкевич, С. Сисоєва, Д. Чернілевський та ін.) можемо стверджувати, що новим виміром у системі фахової підготовки є особистісно орієнтована парадигма на основі компетентнісного підходу [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8]. Це обумовлено тим, що важливим нині є не тільки вміння оперувати власними знаннями, а й бути готовим змінюватися та пристосовуватися до нових потреб ринку праці, оперувати та управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатися упродовж життя [1]. Розглядаючи проблему якості освіти майбутніх педагогів дошкільного фаху, вважаємо за необхідне зробити покликання на В. Андрущенко, який переконаний, що вища освіта має бути побудована за принципами науково-дослідницької діяльності, із практично-прагматичною спрямованістю [1]. Ключова позиція фундаменталізації освіти, висунута вченим, полягає у тому, що конкурентноздатним буде фахівець, навчання якого здійснюється на основі фундаментальних досягнень науки, засвоєних власними дослідницьким зусиллями, у поєднання з практичною участю у системі сучасного виробництва. Це судження корелюється з висновками, отриманими у результаті досліджень О. Богініч, що орієнтація сучасної вищої освіти на формування професійно-творчої особистості, фахівця інноваційного типу, який здатен реалізувати освітні стандарти, запроваджувати нові освітні технології, вимагає ефективної організації цілісної фахової підготовки, оновлення її змісту, використання доцільних засобів, методів і форм її реалізації [2; 3].

Виокремлення невіршених раніше аспектів загальної проблеми. Виходячи із вищесказаного, ми повною мірою усвідомлюємо, що пошук ефективних шляхів реалізації компетентнісно-діяльнісного компонента фахової підготовки бакалаврів дошкільної освіти до фізкультурно-оздоровчої діяльності є одним із пріоритетних. Це визначило основну мету нашої статті. Спираючись на динамічні зміни в підходах до організації навчально-пізнавальної діяльності студентів, розглянемо основні фактори, що актуалізують зазначену проблему.

Виклад основного матеріалу. Активізація пізнавальної діяльності студентів, розвиток їх творчого мислення, активності та ініціативності – одна з головних проблем в сучасній вищій школі. Актуальність та складність цієї проблеми викликана зростанням обсягу наукової інформації, підвищенням вимог до якості підготовки фахівців. Під час вивчення фахових дисциплін студенти оволодівають певним теоретичним і практичним рівнем знань, на основі яких слід розвивати творчий потенціал майбутніх педагогів дошкільного фаху. Фундаментальна підготовка майбутніх бакалаврів дошкільної освіти передбачає вивчення курсу “Методика фізичного виховання дітей дошкільного віку”, мета якого – забезпечити підготовку майбутніх вихователів до проведення різних форм роботи з фізичного виховання та оздоровлення дітей, сприяти переконанню у пріоритетності фізкультурно-оздоровчої роботи в закладах дошкільної освіти та формуванню ціннісного й усвідомленого ставлення до формування здоров'я дітей. Вважаємо за доцільне висвітлити деякі напрацювання щодо використання педагогічного інструментарію (форми, методи, прийоми, засоби навчальної взаємодії) під час опанування студентами навчальної дисципліни.

Застосування лекцій з проблемним викладом показало, що у студентів підвищується інтерес до матеріалу, який вивчається, концентрується їх увага на сприйнятті, посилюється його усвідомлення. Наведемо приклади деяких лекцій, під час яких перед студентами ставилися проблемні завдання з опорою на знання, засвоєні під час вивчення психолого-педагогічних та природних дисциплін, проходження педагогічної практики, а також власного життєвого та професійного досвіду. Ставилися у ході лекції проблемні завдання, розгляд яких переносився і на

семінарське заняття, тому що потребував глибшого вивчення певного питання, ознайомлення з додатковою літературою. Прикметно, що з програмою курсу та лекційним матеріалом студенти мають можливість ознайомитися та вивчити заздалегідь (метод “перевернутого навчання”).

Під час вивчення теми “Гімнастика у навчанні дітей фізичних вправ”, зокрема питання “Зміст і методика навчання дітей дошкільного віку загальнорозвивальних вправ” студенти заздалегідь отримали домашнє завдання практичного характеру, яке виконували у парах: скласти комплекс загальнорозвивальних вправ з палицями для дітей старшого дошкільного віку, спираючись на знання та розуміння опрацьованої самостійно лекції. Під час лекції доцільно запропонувати студентам подумати над такими питаннями: чому запропонована послідовність вправ у комплексі є типовою і найбільш доцільною? Чому, зазвичай, остання вправа у комплексі – це стрибки, а перша вправа – для верхнього плечового поясу (типу потягування)? Чому варто пропонувати дітям виконувати вправи з різних вихідних положень? Студенти мають зробити самостійні висновки, після яких – обов’язкове доповнення викладача. Самостійне виконання домашнього завдання та розв’язання проблемного завдання в процесі колегіального обговорення підвищує пізнавальний інтерес у студентів до даної теми, активізує мислення, творчу уяву.

Під час вивчення теми “Рухливі ігри” для обґрунтування значення ускладнення та варіативності рухливих ігор (безпосередньо під час лекції) доцільним буде проблемне питання “Як ви думаєте, для чого використовують варіантність рухливих ігор?”. З метою усвідомлення і розуміння цього питання варто організувати роботу в невеликих групах, кожна з яких за 7-10 хвилин повинна визначити всі можливі зміни (варіанти) у запропонованій викладачем рухливій грі (одна гра для всіх команд) і представити на загальний розгляд варіанти гри. Самостійні висновки студентів збагачувалися доповненнями викладача. Варто зазначити, що самостійно висвітлюючи питання, студенти отримують задоволення від результативності своєї роботи. Під час вивчення цієї теми доцільно запропонувати студентам завдання, вирішення яких передбачає роботу в невеликих групах: “Розкажіть зміст гри “Кіт і миші” емоційно, лаконічно, доступно”, “Сформулюйте правила гри “Кіт і миші” чітко, коротко, послідовно” та ін. Після наведення студентам прикладів зазивалок (закличок) для збору дітей до рухливої гри, пропонуємо їм самостійно скласти зазивалки або перефразувати запропоновані. Для самостійного визначення студентами прийомів збору дітей дошкільного віку для гри доцільним буде такі проблемні питання: Які прийоми збору дітей найдоцільніші у різних вікових групах і від чого залежить вибір таких прийомів? Які сигнали на початок гри доцільно використати у молодших групах, а які – у старшій групі?

Під час лекційного заняття знайомимо студентів із способами вибору ведучих та пропонуємо подумати, що може слугувати жеребком для поділу дітей на дві команди (палички, паперові смужки різної довжини, жолуді, каштани, осінні листя різного кольору, гудзики, скручені папери з умовними позначками всередині та ін.). Навівши студентам приклади зговірок для поділу дітей на групи чи команди, пропонуємо скласти прості зговірки з різними зачинами типу “Що тобі подарувати – букет квітів чи моток ниток? Що більше любиш – солодку грушку чи м’яку пампушку?” Розв’язання цього питання передбачає самостійну роботу у невеликих групах. Це сприяє розвитку творчих здібностей і краще готує до практичної роботи. Пропонуємо проблемне питання: що слід урахувати, використовуючи різні

способи вибору ведучих? Самостійні висновки студентів доповнювалися заувагами викладача, що сприяло більш вдумливому осмисленню матеріалу.

Під час лекції з теми “Заняття з фізичної культури” варто ґрунтовно опрацювати питання щодо способів організації дітей для виконання основних рухів в основній частині фізкультурного заняття. Для цього слід запропонувати студентам подумати над проблемним питанням: розкрийте позитивні моменти та недоліки у використанні кожного способу організації дітей. Студенти самостійно аналізують способи організації дітей (за умови, що з лекцією ознайомилися заздалегідь), дають аргументовану оцінку зробленого вибору. Потім буде доцільним доповнення викладача, в кінці розгляду питання студенти разом із викладачем роблять висновки.

У процесі вивчення теми “Фізкультурно-оздоровчі заходи в розпорядку дня”, зокрема питання про види гімнастики після сну можливо запропонувати студентам таке проблемне питання: “Чому гімнастику після сну доцільно проводити в груповій кімнаті чи в залі, а не в ліжках?”. Після поставленого питання студенти висловлюють свої міркування, викладачем даються базові питання (у чому суть гімнастики пробудження? Який зміст гімнастики після сну з елементами корекції?) та після колегіального обговорення формулюються висновки. Студенти на основі певних фактів вчаться розкривати їх сутність, дають їм оцінку, встановлюють причинно-наслідкові зв'язки. Самостійне розв'язання проблемного завдання в процесі спільного обговорення підвищує пізнавальний інтерес у студентів до даної теми, активізує мислення.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. На основі проведеної роботи можна зробити висновки, що використання навчальних занять з проблемним викладом сприяє розвитку у студентів стійкого інтересу до даної дисципліни, підвищує якість фахової підготовки, розширює творчий потенціал майбутніх фахівців. Звичайно, це вимагає від викладача серйозної підготовки до навчальних занять, грамотного осмислення масиву різноманітної інформації з проблеми фізичного виховання дітей дошкільного віку, професійної майстерності, пошуку засобів активізації навчальної пізнавальної діяльності студентів.

Розглянута проблема організації навчально-пізнавальної діяльності студентів, звичайно, потребує подальшого вивчення. Особливо актуальними є питання активізації навчальної діяльності студентів через використання методу проектів, який базується на самостійній навчально-пошуковій діяльності студентів.

Література

1. Андрущенко В. Філософія освіти XXI століття: пошук пріоритетів / Віктор Андрущенко // Філософія освіти. – 2005. №1. – С. 5-18.
2. Богініч О. Л. Шляхи удосконалення системи підготовки фахівців дошкільної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://intellectinvest.org.ua/pedagog_editions_etmagazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n1_2008_st_9/. – Назва з екрану.
3. Богініч О. Організація взаємодії з магістрами у процесі вивчення валеології / Ольга Богініч // Вісник Львівського університету. Вип.19. Серія: Педагогічні науки. – Львів : НУ ім. І. Франка, 2005. С. 124-131.
4. Луговий В.І., Слюсаренко О.М., Таланова Ж.В. Становлення систем основних понять і категорій компетентнісного підходу в умовах парадигмальних змін в освіті / В.І. Луговий, О.М. Слюсаренко Ж.В.Таланова // Педагогіка і психологія: Вісник АПН України. – 2014. – №2. – С. 14-22.
5. Кремень В. Якісна освіта – вимога сьогодення / Василь Кремень // Дошкіль. виховання. – 2015. – №1. – С.2-4.
6. Огнев'юк В., Сисоєва С. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / В.О. Огнев'юк В., С.О. Сисоєва // Рідна школа. – 2012. – №4-5. – С.44.

7. Рашкевич Ю. Болонський процес і нова парадигма вищої освіти : монографія / Юрій Михайлович Рашкевич. – Львів : Видавництво Львівської політехніки. 2014. – 168 с.
8. Система підготовки майбутніх вихователів до фізичного виховання дітей дошкільного віку : Монографія. – Частина перша. – Глухів : РВВ ГНПУ, 2010. – 138 с.

References

1. Andrushhenko V. Filosofiya osvity XXI stolittya: poshuk priorytetiv / Viktor Andrushhenko // Filosofiya osvity. – 2005. #1. – S. 5-18.
2. Boginich O. L. Shlyaxy udoskonalennya systemy pidgotovky faxivciv doshkilnoyi osvity [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://intellectinvest.org.ua/pedagog_editions_emagazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n1_2008_st_9/. – Nazva z ekranu.
3. Boginich O. Organizaciya vzayemodiyi z magistramy u procesi vyvchennya valeologiyi / Olga Boginich // Visnyk Lvivskogo universytetu. Vyp.19. Seriya: Pedagogichni nauky. – Lviv : NU im. I.Franka, 2005. S. 124-131.
4. Lugovyj V.I., Slyusarenko O.M., Talanova Zh.V. Stanovlennya system osnovnyx ponyat i kategorij kompetentnogo pidxodu v umovax paradygmalnyx zmin v osviti / V.I. Lugovyj, O.M. Slyusarenko Zh.V.Talanova // Pedagogika i psykologiya: Visnyk APN Ukrayiny. – 2014. – #2. – S. 14-22.
5. Kremen V. Yakisna osvita – vymoga sogoedennya / Vasyl Kremen // Doshkil. vkhovannya. – 2015. – #1. – S.2-4.
6. Ogniv'yuk V., Sysoyeva S. Osvitologiya – naukovyj napryam integrovanogo doslidzhennya sfery osvity / V.O. Ogniv'yuk V., S.O. Sysoyeva // Ridna shkola. – 2012. – #4-5. – S.44.
7. Rashkevych Yu. Bolonskyj proces i nova paradygma vyshhoyi osvity : monografiya / Yuriy Muxajlovych Rashkevych. – Lviv : Vydavnyctvo Lvivskoyi politexniki. 2014. – 168 s.
8. Systema pidgotovky majbutnix vkhovateliv do fizychnogo vkhovannya ditej doshkilnogo viku : Monografiya. – Chastyna persha. – Gluxiv : RVV GNPU, 2010. – 138 s.

Одержано статтю: 1.11.2018

Прийнято до друку: 29.11.2018

УДК 378.22:159.9

DOI: 10.15330/esu.14.146-154

Олена Гомонюк,

доктор педагогічних наук, професор,
Хмельницький національний університет
(м. Хмельницький, Україна)

Olena Gomonyuk,

Doctor of pedagogic sciences, Professor, Khmelnytsky
National University (Khmelnytsky, Ukraine)
elena_gomonyuk29@ukr.net

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

FORMING OF KEY COMPETENCES OF FUTURE SPECIALISTS IN THE FIELD OF SOCIONOMY IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Ключові компетентності є знанням про найефективніші способи досягнення мети; здатністю ухвалювати самостійні рішення й обстоювати власні погляди, дотримуватися вимог, прагнути до розуміння власних почуттів; адекватне розуміння бажань, очікувань і вимог інших людей; повага прав людини та її обов'язків, осмислення свого призначення, життєвих цілей, смислу життя й організації життєвого шляху.

Формування ключових компетентностей майбутніх фахівців соціономічних професій у закладах вищої освіти передбачає розвиток загальнокультурної, комунікативної, психолого-педагогічної, інформаційно-комунікаційної та соціальної компетентностей.

Спільною ознакою загальнокультурної компетентності для всіх видів професійної діяльності є культура спілкування, готовність до діалогу в полікультурному комунікативному просторі.